

در حالی که عادت داشتیم در زمان افزایش آلودگی هوا شاهد هشدار درباره ترک‌فعل‌های مربوط به قانون هوای پاک باشیم اما این بار سیل هم پای این قانون را پیش کشیده‌است.مهرداد بذریاش، رئیس دیوان محاسبات کشور با استناد به الزام سازمان هواشناسی توسط این قانون به تکمیل شبکه ملی هشدار داد و با بیان اینکه پیش‌آگاهی رخداد‌های سیل، طوفان و گردوغبار هنوز اجرایی نشده‌است، تأکید کرد ترک‌فعل انجام‌شده، به زودی در دستور کار دیوان محاسبات قرار خواهد گرفت.

■ ■ ■

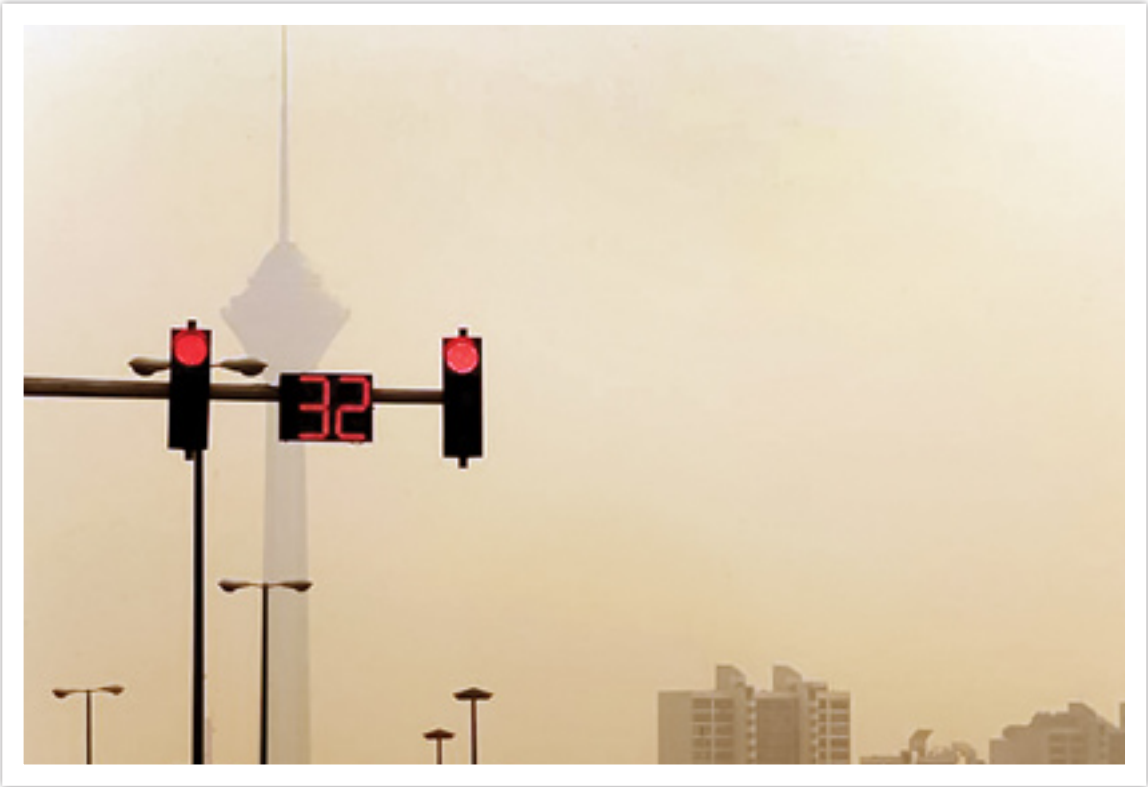
قانون هوای پاک فارغ از اینکه در کل هر سه قوه مجریه، قضائیه و مجلس را مکلف به اجرای این قانون کرده است اما در جزئیات برای بیش از ۲۰ دستگاه ووزارتخانه از جمله سازمان حفاظت محیط زیست، وزارتخانه‌های کشور، بهداشت،صنعت، جهاد کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی، نفت، راه، ارتباطات و فناوری اطلاعات، دفاع،اطلاعات، نیرو، نیروی انتظامی، سازمان ملی استاندارد، بیمه مرکزی، سازمان انرژی اتمی ایران، صداوسیما، سازمان بازرسی، شهرداری، سازمان جنگل‌ها، هواشناسی، سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری تکالیف مجزا یا مشارکتی تعیین کرده‌است که در ادامه به برخی از این تکالیف اشاره می‌شود.

فراهم‌سازی، سازوکار و تسهیلات لازم جهت جایگزینی خودروهای فرسوده عمومی یا خودروهای نو و اقدام جهت ایجاد همکاری بین‌المللی برای جلوگیری از ایجاد رخداد گرد و غبار و کاهش خسارات و پیامدهای مخرب آن از جمله وظایف دولت در قانون هوای پاک است. از سوی دیگر بر اساس قانون هوای پاک برای رسیدگی به تخلفات و جرائم موضوع این قانون، به تشخیص رئیس قوه‌قضائیه شعبه‌ای تخصصی در هر حوزه قضایی باید اختصاص یابد.

مجلس هم طبق قانون هوای پاک ملزم به تعدیل میزان جریمه خسارت‌های وارده به محیط‌زیست در لایحه بودجه سالانه بر اساس گزارش کمی که توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه می‌شود، شده‌است.

از وظایف شهرداری‌ها در قانون هوای پاک افزایش و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی، استفاده از تجربیات دیگر کشورها در زمینه کاهش آلودگی هوا، در نظر

چه دستگاه‌هایی مسئول اجرای قانون هوای پاک هستند؟

گرفتن پارکینگ رایگان برای مالکان خودروهای برقی و هیبریدی، اخذ مالیات تصاعدی از خودروهای دیزلی و آلاینده، استفاده از تاکسی‌های برقی، استفاده از اتوبوس‌های هیبریدی و همچنین ارائه تسهیلات برای سازمان‌های تحقیقاتی و تولیدی در زمینه خودروهای سبز و استفاده از دوچرخه‌های برقی است. سازمان هواشناسی هم بر اساس این قانون وظیفه سازمان‌های پیش‌بینی، پایش و اطلاع‌رسانی به موقع آلودگی هوا و پدیده‌های جوی را دارد و همچنین موظف است ایستگاه‌های سنجش آلاینده‌ها را در مکان‌های برقی قرار دهد که نمایش درستی از وضعیت آلودگی را نشان دهند.

از جمله وظایف وزارت نیرو، توسعه استفاده از انرژی‌های پاک است. ایران با وجود ۳۰۰روز آفتابی از کشورها ی

پتانسیل بالا در زمینه انرژی خورشیدی معرفی شده و وزارت نیرو مکلف است حداقل ۳۰درصدافزایش سالانه ظرفیت مورد نیاز برق کشور را از انرژی‌های تجدیدپذیر تأمین کند.

این قانون که در کنار جریمه خودروهای فرسوده برای نیروی انتظامی هم حتی وظیفه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده را به عنوان تکلیف مشخص کرده، در مورد وزارت صنعت، معدن و تجارت وظیفه نظارت بر کیفیت تولید خودروها را در نظر گرفته‌است. همچنین این وزارتخانه افزایش سالانه ۳درصد تولید خودروهای کم‌مصرف و برقی را بر عهده دارد.

در مورد وزارت کشور قانون تکلیف کرده است فارغ از فرام‌سازی زمینه نوسازی حمل‌ونقل عمومی با همکاری وزارت راه و ترانحه‌های صنعت، معدن و تجارت و امور

حقوقی

سرویس اجتماع۰۰۸۸۹۸۴۴

چه دستگاه‌هایی مسئول اجرای قانون هوای پاک هستند؟

درد

از جمله وظایف وزارت نیرو، توسعه استفاده از انرژی‌های پاک است. ایران با وجود ۳۰۰روز آفتابی از کشورهای پتانسیل بالا در زمینه انرژی خورشیدی معرفی شده و وزارت نیرو مکلف است حداقل ۳۰درصدافزایش سالانه تولید برق کشور را از انرژی‌های تجدیدپذیر تأمین کند.

اقتصادی و دارایی با همکاری شهرداری‌ها سرانه فضای سبز را هر سال یک متر توسعه دهد.

سازمان حفاظت محیط زیست علاوه بر نظارت بر اجرای قانون هوای پاک موظف است از ادامه تولید و ورود وسایل نقلیه‌ای که حدود مجاز انتشار آلاینده‌های تعریف‌شده موضوع این قانون را رعایت نمی‌کنند، جلوگیری کند.علاوه بر آن سازمان محیط‌زیست مکلف است با همکاری وزارت نیرو نیاز آبی زیست‌محیطی رودخانه‌ها، تالاب‌ها، خورها، دریاچه‌ها و زیست‌بوم‌ها را تعیین کند.

وزارت راه و شهرداری، سازمان منابع طبیعی و جنگل‌ها نیز بر اساس این قانون موظف هستند با همکاری یکدیگر به کاشت گونه‌های گیاهی مناسب با اقلیم شهرها بپردازند.

همه آنچه باید

درباره قانون هوای پاک بدانیم

■ **لیلی تقریبی***

در شرایطی اکنون کم کاری دستگاه‌های مسئول در عمل به قانون هوای پاک منجر به گسترده‌گی آلودگی هوا در آسمان بسیاری از شهرهای کشور شده که این قانون، سازمان حفاظت محیط زیست را به عنوان متولی نظارت بر اجرای آن مکلف کرده است تا گزارش ی از کم کاری دستگاه‌های مربوط ارائه کند.

در ادامه ضمن بررسی قانون هوای پاک، مواردی که لازم است در جهت حفاظت از حقوق خود برای داشتن هوای پاک بدانیم، به شکل مختصر ارائه می‌شود.

قانون هوای پاک در سال ۱۳۹۶ توسط مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسید و در همان سال هم به تمام دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ شد. این قانون تمام اشخاص، دستگاه‌ها و مؤسسات دولتی و غیردولتی و حتی تمامی اشخاص مستقر در مناطق آزاد تجاری و صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی، شهرک‌ها و نواحی صنعتی را موظف به رعایت این قانون برای حفاظت از محیط زیست کرده و همچنین به سازمان حفاظت از محیط‌زیست مأموریت داده است بر حسن اجرای این قانون نظارت کند. این قانون همچنین سازمان حفاظت محیط زیست را مأمور کرده است با همکاری وزارت کشور و تصویب هیئت وزیران در مواقع اضطرار ممنوعیت‌های موقتی را برای پیشگیری و مقابله با آلودگی برقرار کند و بلافاصله از طریق رسانه‌های همگانی به اطلاع عموم برساند.

استاندار آلودگی هوای ماشین‌هاست. قانون هوای پاک تولید انواع وسایل نقلیه موتوری و واردات آنها را مستلزم رعایت حدود مجاز انتشار آلاینده‌هایی که از طرف سازمان حفاظت محیط زیست اعلام می‌شود، دانسته‌است، حتی این قانون شماره گذاری انواع وسایل نقلیه موتوری داخلی و خارجی را نیز مستلزم رعایت حدود مجاز انتشار آلاینده‌ها و اخذ تأییدیه سازمان حفاظت از محیط زیست دانسته و سازمان نیز موظف است از ادامه تولید و ورود وسایل نقلیه‌ای که حدود مجاز انتشار آلاینده‌ها را رعایت نمی‌کنند، جلوگیری و همچنین پیش‌فروش یا فروش آنها را ممنوع کند.

همین قانون است که موجب شده دوره معافیت انجام معاینه فنی را از الزامات جالب توجه این قانون برای وسایل نقلیه عمومی یک سال باشد و همچنین راهنمایی و رانندگی و نیروی انتظامی را موظف کرده است مالکان وسایل نقلیه و خودروها در زمان معافیت با انقضای اعتبار گواهی معاینه فنی از مراجعه به مراکز مجاز معاینه فنی و دریافت گواهی خودداری کنند، همچنین ضمن متوقف کردن خودرو در ازی هر روز تردد بدون گواهی قبض جریمه صادر کنند، البته از سوی دیگر این قانون شهرداری‌ها، نیروی انتظامی، وزارتخانه‌ها و سازمان های مربوط را موظف کرده است نحوه تردد وسایل نقلیه موتوری و سامانه حمل و نقل شهری را به شکلی طراحی و ساماندهی کنند که ضمن کاهش آلودگی هوا جوابگوی سفرهای روزانه شهری هم باشند.

یکی دیگر از وظایفی که قانون هوای پاک برای دستگاه‌های عمومی داشته و مورد بی‌توجهی قرار گرفته مأموریتی است

■ **حقوقدان**

دیده‌بان

قانون هوای پاک در دیگر کشورها

جرم‌انگاری آلودگی هوا در کشورهای

فرانسه، امریکا، انگلیس و آلمان

■ **محبوبه کرمی**

یکی از رویکردهای دولت‌ها برای مواجهه با آلودگی هوا، جرم‌انگاری با ضمانت اجراست، در حالی که از جمله ضمانت‌های اجرای پیش‌بینی‌شده در موضوع آلودگی هوا در ایران شامل جزای نقدی و ممنعت از تردد وسیله نقلیه آلاینده‌است و در شرایطی که با مراجعه به دیگر قوانین و کیفرهای کشور ما، می‌توان دریافت کیفرهای پیش‌بینی‌شده در حوزه محیط‌زیست معمولاً سطح پایین‌تری از سایر جرائم را بر خوردار هستند، اما در مقام مقایسه، شاید این واقعیت هستیم که ضمانت اجراهای وضع‌شده توسط دیگر کشورها در این حوزه از قدرت بالاتری برخوردارند.

ضمانت اجراهای جرم ایجاد آلودگی در کشور فرانسه شامل موارد مختلفی از جمله از بین بردن منبع ضرر، جبران خسارت نقدی، تعهد به آلوده نکردن هوا، تعهد گرفتن بسرای رعایت اصول فنی، بهداشتی و سلامت، تعهد گرفتن برای رعایت اصول زیست‌محیطی، جزای نقدی بر اساس کد محیط‌زیست، توقیف گواهینامه رانندگی، ضبط و ابطال برخی فعالیت‌های شغلی و حتی انحلال مؤسسه و اعلان عمومی رأی محکومیت است که در کنار سایر ضمانت‌های کیفری تفکیک‌شده نسبت به اشخاص حقیقی و حقوقی اعمال می‌شود.

در امریکا یکی از قوانین سختگیرانه مجازات آلودگی هوا در قانون هوای پاک است که مجازات‌های سختگیرانه نسبت به تخطی از مفاد این قانون اعمال می‌کند، از جمله اینکه انتشار هر گونه آلودگی در هوا و ایراد صدمات جسمانی به افراد از این طریق منجر به حبس تا ۱۵سال و ۲۵۰هزار دلار جریمه نقدی برای اشخاص حقیقی و تا یک‌میلیون دلار برای سازمان‌ها خواهد شد، همچنین عدم ارائه گزارش یا ارائه گزارش نادرست در مورد انتشار آلودگی نیز مجازات حبس تا دو سال و ۲۵۰هزار دلار جریمه نقدی در بی خواهد داشت.

انگلیس هم در راستای مقابله بسا آلودگی هوا، عوارضی برای تردد خودرو در مرکز شهر لندن وضع کرده است و قانون محدودیت تردد در معابر مرکزی شهر را از سال ۲۰۰۳اجرا می‌کند. به واسطه اجرایی شدن این قانون افرادی که می‌خواستند با خودرو وارد مناطق مرکزی لندن شوند، ابتدا باید مبلغی را به عنوان عوارض پرداخت می‌کردند. بررسی‌های میدانی کارشناسان شهری بعد از اجرای آزمایشی این قانون نشان داد استفاده از این شیوه سبب کاهش چشمگیر حجم ترافیک شده‌است. همچنین این قانون به طور غیرمستقیم گرایش شهروندان به استفاده از اتوبوس و سایر وسایل حمل‌ونقل عمومی را افزایش داد، البته شهرداری لندن نیز تجهیزات این ناوگان را با هدف تشویق شهروندان تقویت کرد. کاهش حجم گاز دی‌اکسیدکربن در هوای لندن اتفاقی بود که مدیران شهری را به اجرای مستمر و خلاقانه این طرح امیدوار کرد.

در آلمان از سال ۲۰۰۸ برای کاهش آلودگی هوا و معضلات زیست‌محیطی، ورود خودروهای دیزلی و بنزینی به ناحیه‌های مشخصی از شهر فرایبورگ ممنوع شد. علاوه بر این، مسواری مانند کاهش استفاده از خودروهای شخصی، افزایش مسیر و حریم عابران پیاده و دوچرخه‌سواری، ممنوعیت توقف خودروها مقابل منازل و مراکز موجب شد طی ۱۲سال بالاخره تعداد روزهای آلوده هوای شهر فرایبورگ از ۱۸۷روز به ۶۳روز در سال کاهش یابد. افزایش حریم عابران طرحی بود که بعدها به صورت دقیق در مونیخ اجرا شد.

از دیگر رویکردهای دولت‌ها در پاسخ به آلودگی هوا، قوانین مالیاتی است که در ذیل به چند مورد از آنها اشاره شده‌است.

در حوزه مالیات‌های عمومی بر فعالیت‌های آلاینده، فرانسه یکی از کشورهای پیشرو است. از جمله اقداماتی که فرانسه در این زمینه انجام داده، مالیات بر وسایل نقلیه عمومی، مالیات عمومی بر فعالیت‌های آلاینده هوا، مالیات بر سوخت و همچنین مالیات بر خودرو بر اساس مسافت طی شده است.

کشور ژاپن نیز در راستای کاهش آلودگی از طریق اخذ مالیات اقداماتی انجام داده‌است که از آن جمله می‌توان به اعمال مالیات سبز خودرو، کاهش نرخ مالیات نقلیه عمومی، مالیات عمومی بر فعالیت‌های آلاینده هوا، مالیات بر سوخت و همچنین مالیات بر خودرو بر اساس مسافت طی شده است.

کشور ژاپن نیز در راستای کاهش آلودگی از طریق اخذ مالیات اقداماتی انجام داده‌است که از آن جمله می‌توان به اعمال مالیات سبز خودرو، کاهش نرخ مالیات نقلیه عمومی، مالیات عمومی بر فعالیت‌های آلاینده هوا، مالیات بر سوخت و همچنین مالیات بر خودرو بر اساس مسافت طی شده است.

کشور ژاپن نیز در راستای کاهش آلودگی از طریق اخذ مالیات اقداماتی انجام داده‌است که از آن جمله می‌توان به اعمال مالیات سبز خودرو، کاهش نرخ مالیات نقلیه عمومی، مالیات عمومی بر فعالیت‌های آلاینده هوا، مالیات بر سوخت و همچنین مالیات بر خودرو بر اساس مسافت طی شده است.

کشور ژاپن نیز در راستای کاهش آلودگی از طریق اخذ مالیات اقداماتی انجام داده‌است که از آن جمله می‌توان به اعمال مالیات سبز خودرو، کاهش نرخ مالیات نقلیه عمومی، مالیات عمومی بر فعالیت‌های آلاینده هوا، مالیات بر سوخت و همچنین مالیات بر خودرو بر اساس مسافت طی شده است.

کشور ژاپن نیز در راستای کاهش آلودگی از طریق اخذ مالیات اقداماتی انجام داده‌است که از آن جمله می‌توان به اعمال مالیات سبز خودرو، کاهش نرخ مالیات نقلیه عمومی، مالیات عمومی بر فعالیت‌های آلاینده هوا، مالیات بر سوخت و همچنین مالیات بر خودرو بر اساس مسافت طی شده است.

کشور ژاپن نیز در راستای کاهش آلودگی از طریق اخذ مالیات اقداماتی انجام داده‌است که از آن جمله می‌توان به اعمال مالیات سبز خودرو، کاهش نرخ مالیات نقلیه عمومی، مالیات عمومی بر فعالیت‌های آلاینده هوا، مالیات بر سوخت و همچنین مالیات بر خودرو بر اساس مسافت طی شده است.